

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การเสนอผลการวิจัย เรื่อง ผลของโปรแกรมส่งเสริมความรู้เรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์ ที่มีต่อความรู้และความสามารถในการบริโภคสื่อโทรทัศน์ ตามหลักแนวทางการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ครอบคลุมสาระสำคัญ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมความรู้เรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์ในชีวิตประจำวัน ตามหลักแนวทางการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ในด้านต่างๆ ได้แก่

1. ความรู้เรื่องสื่อโทรทัศน์ จากการใช้โปรแกรมส่งเสริมความรู้เรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์ในชีวิตประจำวัน ตามหลักแนวทางการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
2. ความสามารถในการบริโภคสื่อโทรทัศน์ จากการใช้โปรแกรมส่งเสริมความรู้เรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์ในชีวิตประจำวัน ตามหลักแนวทางการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

สมมติฐานของการวิจัย

1. หลังการเข้าร่วมโปรแกรม นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลง คือ ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้เรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์ของนักเรียนที่ผ่านการเรียนรู้ด้วยโปรแกรมส่งเสริมความรู้เรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์ ที่สร้างตามแนวทางการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
2. หลังการเข้าร่วมโปรแกรม นักเรียนมีคะแนนความรู้เรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์โดยเฉลี่ย สูงกว่าเกณฑ์การประเมินโปรแกรม คือ 75% อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
3. หลังการเข้าร่วมโปรแกรม นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลง คือ ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถเรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์ของนักเรียนที่ผ่านการเรียนรู้ด้วยโปรแกรมตามแนวทางการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วิธีดำเนินการวิจัย

แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

1. ศึกษาค้นคว้าแนวคิด หลักการ รูปแบบการเรียนรู้ และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับแนวคิด การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม จากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาค้นคว้าความรู้ งานวิจัย และข่าวสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับสื่อโทรทัศน์

ขั้นที่ 2 การสร้างโปรแกรมส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการบริโภคสื่อโทรทัศน์ ที่สร้างตามแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาด้านการบริโภคสื่อโทรทัศน์ โทษของการดูโทรทัศน์ เป็นเวลานานมีอะไรบ้าง ศึกษาและสังเคราะห์เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสื่อโทรทัศน์และการบริโภคสื่อโทรทัศน์ โดยมุ่งเน้นให้เกิดความรู้ในระดับตัวนักเรียนเอง สังคม และประเทศ ตลอดจนสอบถามการบริโภคสื่อโทรทัศน์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสันโค้ง (เขียงรายจตุรราชบุรี) โดยใช้แบบสอบถามการบริโภคสื่อโทรทัศน์ เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการสร้างโปรแกรม

2. นำกรอบแนวคิดที่สังเคราะห์ได้ในข้อ 1 มาเขียนรายละเอียดของโปรแกรมส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการบริโภคสื่อโทรทัศน์ ที่สร้างตามแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวิเคราะห์ประสบการณ์ จะทำให้ผู้เรียนพยายามทำความเข้าใจกับประสบการณ์นั้นอย่างลึกซึ้งโดยละเอียด เพื่อก่อให้เกิดการหยั่งรู้ และเข้าใจสถานการณ์อย่างถ่องแท้

3. กำหนดหน่วยการเรียนรู้ที่ใช้ในโปรแกรมส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการบริโภคสื่อโทรทัศน์ ที่สร้างตามแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

3.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาด้านการบริโภคสื่อโทรทัศน์ โทษของการดูโทรทัศน์เป็นเวลานานมีอะไรบ้าง ตลอดจนศึกษาและสังเคราะห์เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสื่อโทรทัศน์และการบริโภคสื่อโทรทัศน์ โดยมุ่งเน้นให้เกิดความรู้ในระดับตัวนักเรียนเอง สังคม และประเทศ

3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามากำหนดเนื้อหาสาระและรายละเอียดต่างๆ ที่จะนำมาใช้ในโปรแกรม ประกอบด้วย

- 3.2.1 สื่อโทรทัศน์ คืออะไร
- 3.2.2 การจัดเรตติ้งรายการโทรทัศน์
- 3.2.3 รายการโทรทัศน์กับเยาวชน
- 3.2.3 วิเคราะห์รายการโทรทัศน์

4. กำหนดขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโปรแกรมส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการบริโภคสื่อโทรทัศน์ ที่สร้างตามแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์

5. สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ในโปรแกรมส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการบริโภคสื่อโทรทัศน์ ที่สร้างตามแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีลำดับขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

5.1 ศึกษาแนวคิดจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จากนั้นกำหนดขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับงานวิจัยตามหลักแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยนำเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่จะใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งผู้วิจัยได้นำเทคนิค การบันทึกกิจกรรม (Activity Profile) การระดมสมอง (Brainstorming) กรณีศึกษา (Case Studies) สถานการณ์จำลอง (Simulation) และ เกม (Game) มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามหลักการการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการแสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติจากแหล่งความรู้ที่หลากหลายและสัมพันธ์กับชีวิตจริง และผู้เรียนยังได้แสดงศักยภาพของตนในด้านความรู้ ความคิด ประสบการณ์ เพื่อนำมาร่วมแลกเปลี่ยนกับผู้อื่น ทำให้เกิดการขยายประสบการณ์ของตน และการเคารพซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่การร่วมมือกับผู้อื่นในการวางแผนแก้ปัญหาให้บรรลุผล ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน 4 ขั้นตอน ได้แก่

- 5.1.1 ชี้นำ
- 5.1.2 ชี้นำแล้วทำ
- 5.1.3 ชี้นำสรุปความรู้
- 5.1.4 ชี้นำไปใช้

5.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้เรื่องสื่อโทรทัศน์ในประเทศไทย และผลกระทบของรายการโทรทัศน์ที่มีต่อเยาวชน เพื่อนำมาใช้เป็นเนื้อหา ความรู้ของโปรแกรม ส่งเสริมความรู้เรื่องการบริหารโคสือโทรทัศน์ จากนั้นกำหนดขอบข่ายหัวข้อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้

5.3 กำหนดเนื้อหา และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อนำมาสร้างแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 11 แผน ใช้เวลาคาบละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 19 คาบ สัปดาห์ละ 2 วัน รวมเป็นระยะเวลา 11 สัปดาห์

5.4 กำหนดส่วนประกอบของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับแผนการจัดการเรียนรู้ในโปรแกรมนี้ ประกอบด้วย ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ลำดับที่ของแผน ชื่อเรื่อง จุดประสงค์การเรียนรู้ ความคิดรวบยอด กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการประเมินผล

5.5 กำหนดสื่อที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรม สื่อที่ใช้ต้องมีความหลากหลาย น่าสนใจ โดยเน้นสื่อที่อยู่รอบตัวนักเรียน และสะดวกต่อการใช้งาน โดยคำนึงถึงความสนใจ ความเหมาะสมกับพื้นฐานความรู้และวัยของนักเรียนเป็นสำคัญ

5.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจพิจารณา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

5.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ปรับปรุงแล้วจำนวน 1 แผน ไปทดลองใช้กับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย จำนวน 47 คน ทั้งนี้เพื่อความเหมาะสมในด้านกิจกรรมการเรียนรู้ในทุกขั้นตอนและระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม จากนั้นจึง นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองใช้

5.8 การสร้างแบบบันทึกการบริหารโคสือโทรทัศน์ โดยประเด็นการบันทึกเกี่ยวกับการบริหารโคสือโทรทัศน์ในชีวิตประจำวันของนักเรียน ประกอบด้วย ชื่อนามสกุลผู้บันทึกข้อมูล วันที่ บันทึก รายการโทรทัศน์ที่ดู สถานีโทรทัศน์ช่อง เรตติ้งเชิงคุณภาพของรายการโทรทัศน์ที่ดูอยู่ใน หมวดใด และนักเรียนดูกับใคร และนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงของ เนื้อหา โดยวิธีตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์ พบว่าความ ตรงของเนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรม และมีความเหมาะสมในการใช้ภาษาอยู่ใน ระดับ ดีมาก

5.9 การสร้างแบบสอบถามการบริหารโคสือโทรทัศน์กำหนดวัตถุประสงค์ของ แบบสอบถาม คือ เพื่อสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับการบริหารโคสือโทรทัศน์ และเพื่อใช้ในการคัดเลือก นักเรียนเข้าร่วมโปรแกรมศึกษาเอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวกับหลักการสร้างแบบสอบถามให้ ตรงตามเนื้อหาที่กำหนดลักษณะของแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นเลือกตอบโดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารโค

สื่อโทรทัศน์ และนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา โดยวิธีตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์ พบว่าความตรงของเนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรม และมีความเหมาะสมในการใช้ภาษาอยู่ในระดับ ดีมาก นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ใช่อำเภอตัวอย่าง จำนวน 47 คน เพื่อตรวจสอบเวลาที่นักเรียนใช้ในการทำแบบสอบถามและความเข้าใจของนักเรียนที่มีต่อคำถามในแบบสอบถาม

6. กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลโปรแกรม มีจำนวน 2 ชุด ดังนี้

6.1 แบบทดสอบความรู้เรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์

6.2 แบบวัดความสามารถในการบริโภคสื่อโทรทัศน์

ขั้นที่ 3 การดำเนินการทดลองใช้โปรแกรม

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือและแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นตามหลักแนวทางการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่าง เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ของโปรแกรมส่งเสริมความรู้เรื่องสื่อโทรทัศน์ โดยได้วัดความรู้ และความสามารถในการบริโภคสื่อโทรทัศน์ในชีวิตประจำวันก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม รายละเอียดของการดำเนินการทดลองใช้โปรแกรม มีดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนบ้านสันโค้ง (เขียงรายจรรยาษฎร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขียงรายเขต 1 จังหวัดเขียงราย จำนวน 265 คน

1.2 เลือกกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ห้อง 4 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 โรงเรียนบ้านสันโค้ง (เขียงรายจรรยาษฎร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขียงรายเขต 1 จังหวัดเขียงราย จำนวน 30 คน โดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามการบริโภคสื่อโทรทัศน์ คัดเลือกห้องเรียนที่มีอัตราการดูโทรทัศน์โดยเฉลี่ยสูงที่สุด เข้าร่วมโปรแกรม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบทดสอบความรู้เรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์ จำนวน 30 ข้อ 30 คะแนน และนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา โดยวิธีตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruency Index : IOC) ตามที่กำหนดไว้ คัดเลือกข้อสอบที่มีค่า > 0.5 แล้วนำข้อสอบไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากร จำนวน 47 คน จากนั้นนำผลการทดสอบที่ได้ มาวิเคราะห์รายข้อ โดยแบบทดสอบทุกข้อมีค่าอำนาจจำแนก 0.2 ขึ้นไป และมีค่าระดับความยากอยู่ระหว่าง 0.20-0.70 หลังจากนั้นนำแบบทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง ด้วยวิธีคูเดอริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson KR-20) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.6

2.2 แบบวัดความสามารถในการบริโภคสื่อโทรทัศน์ จำนวน 2 ข้อ โดยมีเกณฑ์การตรวจให้คะแนน 5 ระดับ คือ นักเรียนมีความสามารถในการบริโภคสื่อโทรทัศน์อยู่ในระดับมากที่สุด (4 คะแนน) มาก (3 คะแนน) ปานกลาง (2 คะแนน) น้อย (1 คะแนน) และไม่เข้าใจ (0 คะแนน) และนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา โดยวิธีตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์ พบว่าความตรงของเนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรม และมีความเหมาะสมในการใช้ภาษาอยู่ในระดับ ดีมาก นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 47 คน เพื่อตรวจสอบเวลาที่นักเรียนใช้ในการทำแบบทดสอบและความเข้าใจของนักเรียนที่มีต่อคำถามในแบบทดสอบ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบความรู้เรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์ (Pre-Test) ก่อนดำเนินการทดลอง

3.2 คำนวณหาค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้เรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์ของนักเรียนก่อนเข้าร่วมโปรแกรม พบว่า คะแนนความรู้เรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์ เท่ากับ 9.9 และความสามารถในการบริโภคสื่อโทรทัศน์ อยู่ในระดับไม่เข้าใจ

3.3 คำนวณคะแนนเกณฑ์ โดยการคำนวณหา 75 % ของค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้เรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์ ก่อนเข้าร่วมโปรแกรมของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ได้เท่ากับ 7.43 จากนั้นนำไปรวมกับค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้เรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์ของนักเรียนก่อนเข้าร่วมโปรแกรมได้เท่ากับ 18 เป็นคะแนนเกณฑ์ ดังนั้นคะแนนความรู้เรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์ของนักเรียนหลังเข้าร่วมโปรแกรมต้องสูงกว่า 18 คะแนน

3.4 ระหว่างทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 11 แผน ใช้เวลาในการดำเนินการทดลอง 11 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน คือ วันจันทร์และวันอังคาร นอกเวลาเรียนปกติ คือ เวลา 16.00-17.30 น. วันละ 1 คาบต่อ 1 แผน รวมเวลาที่ใช้ในการทดลองทั้งสิ้น 21 คาบ เป็นเวลาเรียน 19 คาบ และเวลาประเมินผล 3 คาบ

3.5 หลังเสร็จสิ้นการทดลอง ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบความรู้เรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์ (Post-Test) โดยใช้แบบทดสอบความรู้เรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์ชุดเดิม

3.6 เก็บรวบรวมข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติมระหว่างดำเนินการทดลอง เพื่อนำข้อมูลมาใช้ประกอบการอภิปรายผล ซึ่งได้แก่

3.6.1 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบความรู้เรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์ ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมของกลุ่มตัวอย่างด้วยการทดสอบค่าที (Paired Samples t-Test) ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

3.6.2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้เรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์ของนักเรียน จากแบบทดสอบความรู้เรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์ หลังการเข้าร่วมโปรแกรมมีคะแนนความรู้สูงกว่าเกณฑ์การประเมินโปรแกรม คือ 75% ด้วยการทดสอบค่าที (One samples t-Test) ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

3.6.3 นำข้อมูลที่ได้จากแบบวัดความสามารถในการบริโภคสื่อโทรทัศน์ มาวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความสามารถในการบริโภคสื่อโทรทัศน์ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม พร้อมทั้งสรุประดับความสามารถในการบริโภคสื่อโทรทัศน์โดยเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง หลังเข้าร่วมโปรแกรมอยู่ในระดับมาก และมากที่สุด

3.6.4 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจากแบบวัดความสามารถในการบริโภคสื่อโทรทัศน์ ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมของกลุ่มตัวอย่างด้วยการทดสอบค่าที (Paired Samples t-Test) ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

3.6.5 นำข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกการบริโภคสื่อโทรทัศน์ และตารางการดูโทรทัศน์ของนักเรียนมาวิเคราะห์หาอัตราการดูโทรทัศน์หลังเข้าร่วมโปรแกรม

3.6.6 นำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกการบริโภคสื่อโทรทัศน์ และใบงานการวิเคราะห์เวรตติ้งเชิงคุณภาพของรายการโทรทัศน์ที่รับชม (หมวดรายการทั่วไป และหมวดรายการที่เหมาะสมสำหรับเด็กอายุ 6- 12 ปี) ของกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ แล้วนำเสนอในรูปแบบความเรียง

ขั้นที่ 4 การปรับปรุงโปรแกรม

1. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการทดลอง ในขั้นที่ 3 ตลอดจนข้อมูลปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างทดลองมาปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการบริโภคสื่อโทรทัศน์ ที่สร้างตามแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2. ปรับปรุงโปรแกรมและนำเสนอโปรแกรมส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการบริโภคสื่อโทรทัศน์ ที่สร้างตามแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ฉบับสมบูรณ์

สรุปผลการวิจัย

ผลการทดลองใช้โปรแกรมพบว่า

1. หลังเข้าร่วมโปรแกรมนักเรียนมีคะแนนความรู้เรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์โดยเฉลี่ย สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
2. หลังเข้าร่วมโปรแกรมนักเรียนมีคะแนนความรู้เรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์โดยเฉลี่ย สูงกว่าเกณฑ์ประเมินโปรแกรมที่ 75 % อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
3. หลังเข้าร่วมโปรแกรมนักเรียนมีคะแนนความสามารถเรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์โดยเฉลี่ย สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
4. หลังเข้าร่วมโปรแกรมนักเรียนร้อยละ 36.67 มีระดับความสามารถในการบริโภคสื่อโทรทัศน์อยู่ในระดับมาก และมากที่สุด
5. หลังเข้าร่วมโปรแกรมนักเรียนมีอัตราการดูโทรทัศน์โดยเฉลี่ยต่ำกว่า 3 ชั่วโมงต่อวัน ร้อยละ 100

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาผลของการใช้โปรแกรมส่งเสริมความรู้เรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์ ที่มีต่อ ความรู้และความสามารถในการบริโภคสื่อโทรทัศน์ ตามหลักแนวทางการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อาจกล่าวได้ว่า โปรแกรมที่สร้างขึ้นนี้สามารถพัฒนาความรู้ และความสามารถในการบริโภคสื่อโทรทัศน์ของนักเรียนได้ โดยผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปรายตาม หัวข้อ ดังนี้

1. จากการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์เฉลี่ยในการเรียนเรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์ ของนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรม ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม และการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์ของนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรม กับเกณฑ์การประเมินที่กำหนด ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์เฉลี่ยในการเรียนเรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์ของนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรม หลังเข้าร่วมโปรแกรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คะแนนผลสัมฤทธิ์เฉลี่ยทางการเรียนเรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์ของนักเรียน หลังจากเข้าร่วมโปรแกรม สูงกว่าเกณฑ์การประเมินที่กำหนด คือ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะเหตุผลต่อไปนี้

1.1 การนำแนวคิดในการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มาเป็นแนวการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนเรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์ อันเป็นแนวคิดที่นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน การสอนอย่างเต็มที่ โดยนักเรียนจะต้องเป็นผู้ลงมือปฏิบัติสืบค้นข้อมูล หาความเข้าใจ และสรุปความรู้ ด้วยตนเอง ซึ่งครูมีบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ สนับสนุนและสร้างบรรยากาศให้นักเรียน เกิดความสนใจในเรื่องที่เรียน ทำให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำความเข้าใจจากประสบการณ์ เดิมของตนเองในเรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์ ทำให้นักเรียนสามารถทำความเข้าใจกับ ประสบการณ์เดิมที่ผ่านมาอย่างลึกซึ้งโดยละเอียด จึงทำให้นักเรียนเกิดการหยั่งรู้และเข้าใจ สถานการณ์หรือความรู้ที่กำลังเรียนอยู่อย่างถ่องแท้ มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์การบริโภค สื่อโทรทัศน์ซึ่งกันและกัน มีการใช้คิดวิเคราะห์ ประมวลประสบการณ์ที่เกิดขึ้น สามารถนำบทเรียน ที่ได้เรียนรู้มาประยุกต์ใช้ในการตัดสินใจเลือกรับชมรายการโทรทัศน์ที่เหมาะสมกับตนเองได้ ทำให้นักเรียนได้ค้นพบความสามารถของตนเองเพื่อนำไปสู่การเห็นคุณค่าของตนเองในที่สุด ซึ่ง สอดคล้องกับอลิศรา ชูชาติ (2544) ที่ได้กล่าวไว้ถึง ความสำคัญของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เอาไว้ว่า ลักษณะสำคัญที่ทำให้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมแตกต่างจากการจัดกระบวนการเรียน การสอนที่ผ่านมาที่มุ่งเน้นการถ่ายทอดเนื้อหาเป็นสำคัญ แต่กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมนี้ มุ่งเน้นให้ครูจัดประสบการณ์ที่กระตุ้นให้นักเรียนได้วิเคราะห์ประสบการณ์ สาเหตุของปัญหา และ สามารถที่จะตัดสินใจเลือก ตลอดจนริเริ่มสร้างสรรค์แนวทางการแก้ปัญหา รวมทั้งการวาง

แผนการจัดการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และที่สำคัญยิ่ง คือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นพบความสามารถของตนเองเพื่อไปสู่การเห็นคุณค่าของตนเอง ซึ่งผลจากการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของSimon Kim และคณะ (1996) ที่พบว่า การนำแนวทางการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเข้าไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองที่ดี หลังการทดลองพบว่านักเรียนมีความตระหนักในประเด็นปัญหาชุมชนเพิ่มขึ้น มีการคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้รับ ทำให้สามารถค้นพบความหมายที่แท้จริงของคำว่า "ประชาธิปไตย" มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิหน้าที่ของพลเมือง และได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยกับชุมชนอีกด้วย

1.2 เนื้อหาเรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์ที่นักเรียนได้เรียน เป็นเนื้อหาที่จัดให้สอดคล้องกับวัย ความสนใจ และสภาพแวดล้อมของนักเรียน ทุกวันนี้โทรทัศน์ได้เข้ามามีอิทธิพลต่อเด็กไทยเป็นอย่างมาก โดยเด็กไทยส่วนใหญ่ร้อยละ 98 ใช้เวลาว่างในการดูโทรทัศน์ ระหว่างวันจันทร์ถึงวันศุกร์จะใช้เวลาในการรับชมรายการโทรทัศน์โดยเฉลี่ย 3.9 ชั่วโมงต่อวัน และเพิ่มขึ้นเป็น 5.51 ชั่วโมงต่อวัน ในวันเสาร์และวันอาทิตย์ (จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ, 2548) ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจครอบครัวและเด็กอายุ 1-18 ปี ของโครงการวิจัยพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย (2551) พบว่า เด็กใช้เวลาในการดูโทรทัศน์ถึง 1 ใน 5 ของเวลาตื่น ในวันธรรมดาจะรับชมรายการโทรทัศน์โดยเฉลี่ย 3.3 ชั่วโมง และ 4.9 ชั่วโมง ในวันหยุด ดังนั้น การที่ผู้วิจัยนำเนื้อหาที่เกี่ยวกับการบริโภคสื่อโทรทัศน์มาให้เด็กเรียนได้เรียน ซึ่งเป็นเนื้อหาที่เป็นเรื่องใกล้ตัวของนักเรียน จึงทำให้นักเรียนเกิดความสนใจเป็นอย่างมาก อยากที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่เขาชอบ หรืออยากที่จะเรียนรู้ในเรื่องที่เด็กในวัยอย่างเขากำลังสนใจ ส่งผลให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน ตั้งใจอ่านเนื้อหาในใบความรู้ รวมทั้งตั้งใจทำใบงานอย่างเต็มที่ด้วย เพราะฉะนั้น ผู้วิจัยจึงมีการกำหนดเนื้อหา 4 ส่วน ให้นักเรียนได้เรียน ได้แก่ สื่อโทรทัศน์คืออะไร การจัดเรตติ้งรายการโทรทัศน์ รายการโทรทัศน์กับเยาวชน และวิเคราะห์รายการโทรทัศน์ เพื่อให้นักเรียนรู้จักสื่อโทรทัศน์มากขึ้น เข้าใจถึงสถานการณ์ปัญหาอิทธิพลของรายการโทรทัศน์ที่ส่งผลกระทบต่อผู้ชมในปัจจุบันที่กำลังเป็นปัญหาสำคัญปัญหาหนึ่งของสังคมไทย โดยให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการหาแนวทางแก้ไข และป้องกันตนเองจากปัญหาดังกล่าว รับชมรายการโทรทัศน์ให้เป็น โดยฝึกการวิเคราะห์รายการโทรทัศน์ที่รับชม ควบคุมการรับชมรายการโทรทัศน์ของตนเองโดยจัดตารางการรับชมรายการโทรทัศน์ในหนึ่งสัปดาห์ สามารถเลือกรับชมรายการโทรทัศน์ให้เหมาะสมกับวัยของตนเอง มีความเข้าใจเกี่ยวกับประเภทและวัตถุประสงค์ของสถานีโทรทัศน์ รวมทั้งประเภทของรายการโทรทัศน์ของแต่ละสถานี ซึ่งทั้งหมดนี้คือองค์รวมของเนื้อหาเรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์ การได้เรียนในเนื้อหาที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทำให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของจินดา สุภาพโรจน์ (2539) ซึ่งพบว่า การจัดให้นักเรียนได้เรียนในเรื่องที่

เกี่ยวข้องกับตนเอง หรือการนำเหตุการณ์ที่เป็นประสบการณ์ของนักเรียนมาสัมพันธ์กับบทเรียน จะทำให้นักเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นที่จะแสดงความคิดเห็นในการเรียน เพราะเห็นประโยชน์จากการนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน อันทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นหลังการทดลอง

1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผู้วิจัยพยายามใช้สื่อการสอนที่หลากหลายและมีความน่าสนใจ ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้สร้างความคุ้นเคย สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้วิจัยกับผู้เรียนทำให้นักเรียนไม่เคอะเขิน หรือเขินอาย ที่จะแสดงความคิดเห็น จึงทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในเรื่องที่เรียนมากขึ้น ผู้วิจัยได้เลือกเทคนิคที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจำนวน 6 เทคนิค มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เช่น การบันทึกกิจกรรม (Activity Profile) การระดมสมอง (Brainstorming) กรณีศึกษา (Case Studies) สถานการณ์จำลอง (Simulation) และ เกม (Game) มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อทำให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการแสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์ ลงมือปฏิบัติจากแหล่งความรู้ที่หลากหลายและสัมพันธ์กับชีวิตจริง และเพื่อให้นักเรียนได้แสดงศักยภาพของตนในด้านความรู้ ความคิด ประสบการณ์ เพื่อนำมาแลกเปลี่ยนกับผู้อื่น ทำให้เกิดการขยายประสบการณ์ของตน และการเคารพซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่การร่วมกับผู้อื่นในการวางแผนแก้ปัญหาให้บรรลุผล เช่น เทคนิคกรณีศึกษา (Case Study) มาใช้ในการสอนเรื่อง อิทธิพลของโทรทัศน์กับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ผู้วิจัยจะเล่าเรื่องที่ประสบกับตนเองก่อนเพื่อให้นักเรียนคุ้นเคย จากนั้นก็จะให้นักเรียนที่คิดว่าตนเองมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมที่เลียนแบบมาจากการดูโทรทัศน์ผลัดเปลี่ยนกันเล่าให้เพื่อนฟัง

1.4 ขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ในโปรแกรมส่งเสริมความรู้เรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์ ที่มีต่อความรู้และความสามารถในการบริโภคสื่อโทรทัศน์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้ยึดหลักแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบตามหลักแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) ของอริศรา ชูชาติ (2544) ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนและประยุกต์ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมเดิมบางขั้นตอน เพื่อให้ นักเรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ สามารถคิดวิเคราะห์ อภิปราย แสดงความคิดเห็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการแสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์ และลงมือปฏิบัติ เพื่อนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น ทำให้เกิดการขยายประสบการณ์ของตนเอง และเกิดการเคารพซึ่งกันและกัน โดยขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ในโปรแกรมที่ปรับเปลี่ยนขึ้นใหม่มีทั้งหมด 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ: เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการทำความเข้าใจจากประสบการณ์เดิมเรื่องสื่อโทรทัศน์ ช่วยกันทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปเมื่อครั้งก่อนๆ และในขั้นนี้ผู้วิจัยให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เสา่ประสบการณ์ของตนเองเกี่ยวกับเนื้อหาที่จะเรียนรู้ โดยใช้วิธีการสนทนา คำถามชี้แนะ กรณีศึกษา (Case Studies) ซึ่งในขั้นนี้ผู้วิจัยสังเกตว่านักเรียนสามารถนำประสบการณ์เดิมของตนเองที่มีเรื่องสื่อโทรทัศน์มาใช้แสดงความคิดเห็น และเปลี่ยนกับเพื่อนๆ ในชั้นเรียนได้เป็นอย่างดี นักเรียนสามารถจดจำความรู้ครั้งก่อนๆ ได้ค่อนข้างดี และช่วยกันแสดงความคิดเห็นหรือตอบคำถามมากขึ้นเมื่อผ่านไปหลายๆ กิจกรรม นอกจากนี้ นักเรียนยังพยายามทำความเข้าใจกับประสบการณ์เดิมที่ผ่านมามากมายอย่างลึกซึ้งโดยละเอียดมากขึ้น ทำให้นักเรียนเกิดการหยั่งรู้ และเข้าใจสถานการณ์เรื่องที่เรียนอย่างถ่องแท้

ขั้นที่ 2 ขั้นคิดแล้วทำ : เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการการคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับความรู้เรื่องสื่อโทรทัศน์ที่ได้เรียนรู้ โดยนำบทเรียนที่ได้เรียนรู้มาประยุกต์ใช้ในการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงาน และนำแผนที่วางไว้ไปปฏิบัติจริง โดยผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นการสร้างบรรยากาศในการเรียน กระตุ้นให้นักเรียนสนใจและพร้อมที่จะทำกิจกรรม ได้แก่ การใช้เทคนิคการเล่นเกม (Game) หรือการระดมสมอง (Brainstorming) ของนักเรียนที่มีความสนใจหรือมีความคิดเห็นในเรื่องเดียวกัน ในขั้นนี้จะพบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้น สนใจอยากรู้ว่าผู้วิจัยจะให้ทำกิจกรรมอะไร ทุกครั้งที่ผู้วิจัยเข้าห้องเรียนก็มักจะไ้ยื่นประโยคคำถามที่ว่า " วันนี้เรียนเรื่องอะไร " " วันนี้จะได้เล่นเกมอะไร " " วันนี้จะคุยกันเรื่องอะไร " ในช่วงแรกๆ ของการทดลองโปรแกรมนั้น นักเรียนส่วนใหญ่จะยังไม่ค่อยกล้าแสดงออก ไม่กล้าพูด ไม่กล้าตอบคำถาม แต่เมื่อผ่านไป 2-3 วัน นักเรียนเริ่มแสดงความกล้ามากขึ้น ทั้งการตอบคำถาม การเล่าประสบการณ์ในเรื่องต่างๆ ที่ผู้วิจัยถามเพื่อจะนำสู่การกิจกรรม เพราะนักเรียนคุ้นเคยกับผู้วิจัยมากขึ้น เนื่องจากผู้วิจัยพยายามทำความรู้จักและทำความคุ้นเคยกับนักเรียนมากขึ้น ทำให้นักเรียนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น หรือร่วมเล่นเกมที่ผู้วิจัยจัดมากขึ้น

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปความรู้ : ขั้นตอนนี้นับว่าเป็นขั้นสำคัญอีกขั้นหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ในโปรแกรมนี้ เพราะเป็นขั้นที่ให้นักเรียนได้รวบรวม เชื่อมโยงข้อมูลและความคิดเห็นต่างๆ นักเรียนยังได้มีส่วนร่วมในการประมวลประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากขั้นนำและขั้นคิดแล้วทำมา นำเสนอให้เพื่อนๆ ในชั้นเรียนฟัง อีกทั้งยังพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันจนได้ข้อสรุปที่ชัดเจน เพื่อนำประสบการณ์ที่ได้ไปสรุปเป็นบทเรียนที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงจากผลการสังเกตเช่นเดียวกันกับที่พบในช่วงแรกๆ ของการใช้โปรแกรม คือ นักเรียนยังไม่ค่อยกล้าพูดกล้าคุย กล้าแสดงความคิดเห็นของตนเท่าที่ควร แต่หลังจากผ่านในช่วงแรกๆ ไปแล้ว พบว่า นักเรียนจะมีความกล้าแสดงออก กล้าพูดมากขึ้น สำหรับประเด็นการสรุปบทเรียนนั้น ในช่วงแรกนักเรียนยังไม่มีความสามารถในการสรุปบทเรียนด้วยตนเอง ผู้วิจัยต้องคอยพูดชักจูง แนะนำให้นักเรียนพูดเข้า

ประเด็นถึงความรู้และข้อคิดเกี่ยวกับความสำคัญของคุณลักษณะต่างๆ ตามที่ต้องการปลูกฝังพัฒนาในแต่ละแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แต่ในช่วงกลางของการใช้โปรแกรมนักเรียนสามารถพูดสรุปได้เองโดยที่ครูแทบจะไม่ต้องช่วย

ขั้นที่ 4 ขั้นนำไปใช้ : ในช่วงสุดท้ายก่อนที่จะจบบทเรียน ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดหาแนวทางในการนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรมไปใช้ปฏิบัติจริงอันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการบริโภคสื่อโทรทัศน์ให้ดีขึ้นตามที่กำหนดไว้ โดยผู้วิจัยจะมีการซักถามกระตุ้นให้นักเรียนตอบว่า ความรู้ที่ได้รับในวันนี้จะนำไปใช้จริงหรือไม่ ใช้อย่างไร และใช้เมื่อใด ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่ได้ให้คำมั่นสัญญาว่าจะนำไปใช้ปฏิบัติจริง โดยผู้วิจัยจะให้ผู้เรียนนำความรู้ความเข้าใจเรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์ที่ได้รับไปใช้ในการตัดสินใจเลือกรับชมรายการโทรทัศน์ให้เหมาะสมกับตนเองในชีวิตประจำวันได้

2. จากการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถเฉลี่ยในการบริโภคสื่อโทรทัศน์ของนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า คะแนนความสามารถเฉลี่ยในการบริโภคสื่อโทรทัศน์ของนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรม หลังเข้าร่วมโปรแกรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะเหตุผลต่อไปนี้ เนื่องจากเนื้อหาที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเป็นเรื่องใกล้ตัวผู้เรียนแต่เป็นความรู้มุมมองใหม่ที่ผู้เรียนไม่ทราบมาก่อน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมและได้ลงมือปฏิบัติจริง เช่น เปิดโทรทัศน์ให้นักเรียนได้ดูเพื่อวิเคราะห์เรตติ้งเชิงคุณภาพของรายการ ซึ่งปกติแล้วผู้เรียนก็จะดูโทรทัศน์แค่เพื่อความสนุกสนาน บันเทิง เท่านั้น แต่การที่ผู้วิจัยให้ผู้เรียนได้ดูโทรทัศน์และวิเคราะห์เนื้อหา สารระองค์ประกอบของสารที่ปรากฏอยู่ในรายการที่ดู ทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจรายการโทรทัศน์ที่ดูมากขึ้น สามารถเลือกรับชมรายการโทรทัศน์ได้อย่างเหมาะสมกับวัยของตนเอง และเข้าใจวัตถุประสงค์ของรายการโทรทัศน์ที่ดูมากขึ้น ไม่ตกเป็นทาสของโทรทัศน์ ซึ่งเป็นผลทำให้นักเรียนมีความสามารถในการบริโภคสื่อโทรทัศน์อยู่ในระดับมากและมากที่สุด สอดคล้องกับคำกล่าวของสุมณฑา พรหมบุญ และคณะ (2541) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมช่วยเตรียมผู้เรียนให้พร้อมที่จะเผชิญกับชีวิตจริง เพราะลักษณะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ได้ลงมือปฏิบัติ ได้ทำกิจกรรมกลุ่ม ได้ฝึกฝนทักษะการเรียนรู้ ทักษะการบริหารจัดการ และที่สำคัญเป็นการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้เรียนมากที่สุด สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาไปสู่การเป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข

3. จากแบบบันทึกบันทึกการบริโภคสื่อโทรทัศน์ที่นักเรียนได้บันทึกไว้ในระหว่างการเข้าร่วมโปรแกรม พบว่า นักเรียนมีการอัตรการดูโทรทัศน์โดยเฉลี่ยลดลงจากเดิมนักเรียนดูโทรทัศน์โดยเฉลี่ย 6-8 ชั่วโมงต่อวัน เหลือเพียง 2 ชั่วโมงต่อวัน การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นักเรียนได้สรุปเวลาที่ใช้ในการดูโทรทัศน์ในแต่ละวันของตนเอง ที่บันทึกลงในแบบบันทึกการบริโภคสื่อโทรทัศน์ ทำให้นักเรียนได้ทราบถึงเวลาที่ตนเองสูญเสียไปกับการดูโทรทัศน์ และลักษณะรายการโทรทัศน์ที่ตนเองรับชมว่าเหมาะสมกับวัยของตนเองหรือไม่ ทำให้นักเรียนสามารถวางแผนการดูโทรทัศน์ของตนเองโดยการสร้างตารางการดูโทรทัศน์ในหนึ่งสัปดาห์ของตนเอง มีข้อตกลงที่ชัดเจนกับตนเองว่าในแต่ละวันควรรับชมรายการโทรทัศน์กี่ชั่วโมง และจะเลือกรับชมรายการโทรทัศน์อะไรให้เหมาะสมกับวัยของตนเอง นอกจากนี้ผู้วิจัยได้แนะนำให้นักเรียนทำการวิเคราะห์รายการโทรทัศน์ที่ตนเองรับชมด้วยว่ามีลักษณะเนื้อหาของรายการเป็นอย่างไร ทำให้นักเรียนสามารถทราบเนื้อหาของรายการโทรทัศน์อย่างคร่าวๆ โดยไม่ต้องเปิดโทรทัศน์รับชมรายการนั้น ส่งผลให้นักเรียนสามารถรู้เนื้อหาของตอนจบของรายการโทรทัศน์ที่วิเคราะห์ได้ดียิ่งขึ้น และสามารถช่วยในการตัดสินใจที่จะเลือกรับชมรายการเหล่านั้นได้ด้วย การที่นักเรียนสามารถลดเวลาในการรับชมรายการโทรทัศน์ได้นั้นจะส่งผลต่อ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ (2547) ที่ได้กล่าวว่า การสอนให้เด็กรู้จักจัดลำดับภารกิจในกิจวัตรประจำวัน แนะนำให้เด็กทำกิจกรรมอื่นๆในบ้าน ปฏิบัติให้เสร็จก่อน แล้วจึงทำกิจกรรมอื่น ควรสอนเด็กให้มีวินัย รู้จักแบ่งเวลาในการเล่น โดยการวางตารางชีวิตในการว่าควรใช้เวลาเท่าใดจึงจะเหมาะสม ทั้งนี้ เมื่อนักเรียนสามารถควบคุมตนเองให้มีความพอดีได้แล้ว การดำเนินชีวิตของนักเรียนก็จะเป็นไปอย่างสมดุล อันจะส่งผลให้นักเรียนลด ละ เลิก ได้สำเร็จแท้จริงในระยะยาว

4. เนื่องจากนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มที่มีอัตรการรับชมรายการโทรทัศน์โดยเฉลี่ยสูงที่สุดในกลุ่มประชากร คือ 6-8 ชั่วโมงต่อวัน การดูโทรทัศน์ในอัตราเฉลี่ยที่สูงกว่า 3 ชั่วโมงต่อวันจะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของนักเรียนในด้านต่างๆ ดังนี้ (บุญรักษ์ บุญญาเขตมาลา, 2548) ด้านร่างกาย น้ำหนักตัวมากการวิจัยพบว่าเด็กอ้วนมากขึ้นถึง 50 % ในระยะ 20 ปีที่โทรทัศน์เริ่มพัฒนาให้มีรูปแบบมากขึ้น น่าสนใจมากขึ้น เวลายาวขึ้น คำถามของหมอดูเด็กต่อเด็กที่มีปัญหาสุขภาพอื่นๆ ขณะนี้เพิ่มคำถามพฤติกรรมดูโทรทัศน์ เพราะเกี่ยวข้องกับปัญหาโรคหัวใจ เพราะโทรทัศน์ทำให้เด็กไม่เล่นชน ไม่ชอบออกกำลังกาย กล้ามเนื้อและกระดูกไม่แข็งแรง เป็นโรคหลายอย่างได้ง่ายขึ้น เช่น โรคหัวใจ, เบาหวาน และอื่นๆ ด้านสมอง เด็กในโรงเรียนอ่อนแอลงอย่างมากทักษะในการอ่านลดลงมาก คะแนนของการเรียนตกต่ำลงมากในด้านของการอ่าน นอกจากนี้เด็กที่ดูรายการโทรทัศน์ที่ใช้คำไม่สุภาพ หยาดคาย จะส่งผลให้เกิดการลอกเลียนแบบคำพูดเหล่านั้นกลายเป็นเด็กที่พูดจาไม่สุภาพได้ ด้านอารมณ์ การพัฒนาทาง

อารมณ์ของเด็กขาดเหตุผลอธิบาย เพราะเด็กที่ดูโทรทัศน์มากจะมีลักษณะทางอารมณ์แปลกไปหลายอย่าง เช่น ไม่มีอารมณ์ร่วมในเรื่องจริงๆ เห็นความรุนแรงต่างๆ เป็นเรื่องเล็กไม่น่าใส่ใจ หรือเห็นทุกอย่างน่ากลัวมากมาจนเกินเหตุที่เป็นจริง หรือมีอารมณ์ในการแสดงออกรุนแรงโดยไม่รู้ตัว ช่วงสมาธิยั้งสั้นลงๆ หรือมีความคิดความอ่านที่ขาดความเป็นตัวของตัวเอง ด้านชีวิตในบ้าน การกิน ไม่มีเวลา กินอาหารที่มีในโฆษณา กินเร็วไม่นั่งโต๊ะอาหาร อาจนอนกิน กินอาหารแห้ง ดื่มน้ำน้อย การพูดจาสนทนา ปรึกษากับคนในบ้านมีน้อย พูดเรื่องสำคัญๆ นานๆ ไม่ได้ และด้านพฤติกรรมแสดงออกในเรื่องเพศ และการแต่งกายที่ไม่เหมาะสม โทรทัศน์ฉายภาพพฤติกรรมรักสนุกในเพศสัมพันธ์ของผู้ใหญ่ให้เด็กได้เรียนรู้ แต่ไม่ได้แสดงให้เห็นถึงความเสี่ยง หรือผลที่ตามมา หลังจากมีเพศสัมพันธ์ โทรทัศน์ มักฉายภาพการ มีเพศสัมพันธ์ว่าเป็นเรื่องธรรมดา สนุกสนาน ตื่นเต้น และไม่มีผลอะไรเกิดขึ้น แม้แต่ในโฆษณาสินค้าก็มักใช้เรื่องเพศเป็น จุดขาย ในการโฆษณาสินค้าและบริการ ซึ่งเด็กๆ มักอยากทำตามแบบเพื่อแสดงว่าโตเป็นผู้ใหญ่ โดยจะแต่งกายโป๊ เปลือย โชว์สัดส่วนหรือหน้าอก มากขึ้น เพื่อให้เป็นที่สนใจและดึงดูดทางเพศ ดังนั้นจากการศึกษาเรื่องผลกระทบของการดูโทรทัศน์ที่มีต่อพฤติกรรมของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Joyce Sprafkin และคณะ (1987) ที่กล่าวว่า การดูโทรทัศน์สามารถส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กได้ นอกจากนี้ Frederick Zimmerman (2005) ได้ทำการศึกษาจำนวนรายการโทรทัศน์ซึ่งเด็กๆ อายุ 4 ขวบ จากการศึกษาค้นคว้าแสดงให้เห็นว่าเด็กอายุ 4 ขวบ ซึ่งดูโทรทัศน์เป็นเวลาเฉลี่ย 3.5 ชั่วโมงต่อวัน มีโอกาสถึงร้อยละ 25 ที่จะกลายเป็นคนที่มีพฤติกรรมชอบใช้กำลังกับผู้ที่อ่อนแอว่าสูงกว่าเด็กที่ไม่เคยดูโทรทัศน์เลย สำหรับเด็กๆ ซึ่งดูโทรทัศน์เป็นเวลา 8 ชั่วโมงต่อวัน มีโอกาสถึงร้อยละ 200 ที่จะกลายเป็นพวกที่มีพฤติกรรมดังกล่าว ดังนั้นผู้วิจัยจึงให้นักเรียนได้วิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองที่เกิดขึ้นจากการดูโทรทัศน์ เพื่อศึกษาอิทธิพลของรายการโทรทัศน์ที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน พบว่านักเรียนส่วนใหญ่โดยเฉพาะนักเรียนชาย จะมีพฤติกรรมชอบใช้ความรุนแรง จะเล่นกันกับเพื่อนๆ ด้วยความรุนแรงทำให้เพื่อนๆ ได้รับบาดเจ็บและร้องไห้ ขึ้นชอบของเล่นตามการ์ตูนที่กำลังได้รับความนิยม เช่น ชอบเล่นการ์ดไฟ (Monster Card) จากการ์ตูนเรื่องเกมกลคนอัจฉริยะ จี เอ็กซ์ ส่งผลให้ต้องสิ้นเปลืองเงินซื้อการ์ด บางคนถึงกับขโมยของเพื่อน หรือบางคนก็ใช้วิธีการเล่นโกงเพื่อให้ได้การ์ดของเพื่อนๆ มา ผลที่ตามมาก็คือการทะเลาะกัน ส่วนนักเรียนหญิงจะพฤติกรรมคลั่งไคล้ดารา นักร้อง ขึ้นชอบความสวยงาม ต้องการมีรูปร่างผอมบาง ขึ้นชอบคนที่แต่งตัวสวย เช่น ทุกวันอังคารเด็กหญิงเอ (นามสมมติ) จะมีพฤติกรรมกระสับกระส่ายมองดูนาฬิกาตลอดเวลาที่เรียนเนื่องจากต้องการกลับบ้านไปดูรายการเพลงของศิลปินชาวต่างชาติดนโปรด เมื่อถามถึงความชื่นชอบของเด็กหญิงเอที่มีต่อศิลปินกลุ่มนี้ พบว่าเด็กหญิงเอจะต้องตรวจสอบรายการโทรทัศน์ทุกสัปดาห์เพื่อดูว่ารายการใดบางที่จะมีการออกอากาศเพลงของศิลปินกลุ่มนี้และจะต้อง

นั่งเฝ้าโทรทัศน์หรือดูรายการเหล่านั้น บางครั้งถึงกับซื้อของสะสมเกี่ยวกับศิลปินด้วยโดยของสะสมที่แพงที่ซื้อ คือ โปสเตอร์รูปภาพศิลปินราคา 100 บาท ค่าติดตั้งรวมทั้งค่าบริการรายเดือนของโทรทัศน์ระบบบอกรับสมาชิกเพื่อจะได้รับชมรายการโทรทัศน์ของกลุ่มศิลปินที่ตนเองชื่นชอบได้ตลอดเวลา และชอบโทรศัพท์หรือส่งข้อความเข้าไปยังรายการเพลงเพื่อขอเพลงศิลปินที่ตนชื่นชอบ เด็กหญิงบี (นามสมมติ) เป็นแฟนคลับดาราคณหนึ่ง และเป็นคนที่กลัวความอ้วนมาก เพราะต้องการมีรูปร่างที่สวยงามเหมือนดาราที่ตนเองชื่นชอบ (ดาราที่เด็กหญิงบี ชื่นชอบมีรูปร่างผอมบาง ผิวขาว และสูงประมาณ 165 เซนติเมตร) จึงไม่ยอมรับประทานอาหารเช้าเพราะคิดว่าการทำงานอาหารเช้าจะทำให้อ้วน และไม่สวยเหมือนดาราที่ตนเองชื่นชอบ หลังจากเข้าร่วมโปรแกรมนักเรียนได้ตรวจสอบพฤติกรรมของตนเองอย่างละเอียด ทำให้ได้ค้นพบพฤติกรรมของตนเอง และมีความเข้าใจพฤติกรรมของเพื่อนๆ ในชั้นเรียนมากขึ้น แต่ก็ยังไม่สามารถลดพฤติกรรมเหล่านั้นได้ โดยทันที โดยเนื้อหาที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในโปรแกรมนี้สามารถช่วยให้นักเรียนเข้าใจวัตถุประสงค์/เป้าหมายของรายการโทรทัศน์ที่ตนเองรับชมมากขึ้น แต่ไม่สามารถสรุปได้ว่าโปรแกรมนี้สามารถลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจากการรับชมรายการโทรทัศน์ของนักเรียนได้ อาจจะเป็นเพราะระยะเวลาที่ใช้ในการเข้าร่วมโปรแกรมของนักเรียนน้อยเกินไป อีกทั้งโปรแกรมนี้ไม่ได้ดึงครอบครัวของนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในโปรแกรมด้วย เพราะการจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนได้นั้นจะต้องอาศัยความร่วมมือทั้งจากตัวนักเรียนเอง ครอบครัว และโรงเรียน รวมกัน แต่หลังจากเข้าร่วมโปรแกรมนักเรียนมีอัตราการดูโทรทัศน์ลดลง เพราะนักเรียนได้ตรวจสอบเวลาที่ตนเองใช้ในการดูโทรทัศน์ในแต่ละวัน ทำให้พบว่าตนเองใช้เวลากับการดูโทรทัศน์นานเกินไป และได้พยายามจัดสรรเวลาการดูโทรทัศน์ของตนเองเสียใหม่ โดยสร้างตารางการดูโทรทัศน์ของตนเองขึ้นมา ซึ่งสามารถทำให้ลดเวลาในการดูโทรทัศน์ในแต่ละวันของนักเรียนได้จากเดิมนักเรียนดูโทรทัศน์โดยเฉลี่ย 6-8 ชั่วโมงต่อวัน เหลือแค่ 1-2 ชั่วโมงต่อวัน เวลาว่างที่เหลือทำให้นักเรียนสามารถนำไปใช้จัดสรรเวลาในการอ่านหนังสือเตรียมสอบเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้ โดยรายการโทรทัศน์ที่นักเรียนจะรับชมหลังเข้าร่วมโปรแกรม มีดังนี้

ตารางที่ 16 รายการโทรทัศน์ที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ห้อง 4 รับชม

ประเภทรายการ	ชื่อรายการ
ละคร	<ol style="list-style-type: none"> 1. เกาะมหัศจรรย์ สถานีโทรทัศน์ช่อง 7 วันจันทร์-วันศุกร์ 18.15 น. 2. นางสาวเย็นฤดี ไทยทีวีสีช่อง 3 วันจันทร์-วันศุกร์ 18.45 น. 3. คลื่นฝัน วันรัก Modern Nine TV วันเสาร์-วันอาทิตย์ 20.40 น. 4. เพื่อนซี้ล่องหน ไทยทีวีสีช่อง 3 วันเสาร์ 09.15 น. 5. สังข์ทอง สถานีโทรทัศน์ช่อง 7 วันเสาร์-วันอาทิตย์ 08.15 น. 6. เจ้าหญิงลำซิ่ง สถานีโทรทัศน์ช่อง 7 วันพุธ-วันพฤหัสบดี 20.30 น.
การ์ตูน	<ol style="list-style-type: none"> 1. โมเดิร์น ไนน์ การ์ตูน Modern Nine TV วันเสาร์-วันอาทิตย์ 08.00 น. 2. เซลล์คอน ไทยทีวีสีช่อง 3 วันจันทร์-วันอังคาร 19.45 น. 3. 4 สาว แสนชน เทอม 3 ไทยทีวีสีช่อง 3 วันพุธ-วันพฤหัสบดี 19.45 น. 4. ตูนดิสนีย์ สถานีโทรทัศน์ช่อง 7 วันเสาร์ 06.30 น. 5. สตาร์ด็อก ไทยทีวีสีช่อง 3 วันศุกร์ 19.45 น.
ละครซีทคอม	<ol style="list-style-type: none"> 1. นัดกับนัด Modern Nine TV วันอาทิตย์ 17.00 น. 2. บางรักซอย 9 Modern Nine TV วันเสาร์ 18.00 น. 3. บ้านนี้มีรัก Modern Nine TV วันอาทิตย์ 18.00 น. 4. ผู้กองเจ้าเสน่ห์ ไทยทีวีสีช่อง 3 วันอาทิตย์ 10.15 น. 5. เป็นต่อ ไทยทีวีสีช่อง 3 วันพฤหัสบดี 23.00 น. 6. เฮง เฮง เฮง ไทยทีวีสีช่อง 3 วันเสาร์ 10.15 น.

ตารางที่ 16 (ต่อ) รายการโทรทัศน์ที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ห้อง 4 รับชม

ประเภทรายการ	ชื่อรายการ
ข่าว/ข่าวบันเทิง	<ol style="list-style-type: none"> ข่าวเก็บตก ไทยทีวีสีช่อง 3 วันจันทร์-วันศุกร์ 20.00 น. เรื่องเด่นเย็นนี้ ไทยทีวีสีช่อง 3 วันจันทร์-วันศุกร์ 16.25 น. เรื่องเล่าเช้านี้ ไทยทีวีสีช่อง 3 วันจันทร์-วันศุกร์ 06.15 น. ดาวกระจาย Modern Nine TV วันจันทร์-วันศุกร์ 20.20 น.
เกมโชว์	<ol style="list-style-type: none"> ถ้าคุณแน่อย่าแพ้เด็กประถม ไทยทีวีสีช่อง 3 วันจันทร์-วันศุกร์ 19.15 น. เกมซ่าท้าก๊น Modern Nine TV วันพุธ 20.40 น. ยกสยาม Modern Nine TV วันจันทร์-วันศุกร์ 18.30 น. Sponge ฉลาดสุดสุด Modern Nine TV วันพฤหัสบดี 20.40 น. ชิงร้อย ชิงล้าน สถานีโทรทัศน์ช่อง 7 วันพุธ 22.30 น. ซูเปอร์จิว Modern Nine TV วันเสาร์-วันอาทิตย์ 07.05 น.
สารคดี	<ol style="list-style-type: none"> แดนสนธยา Modern Nine TV วันอังคาร-วันพฤหัสบดี 18.00 น. กบนอกกะลา Modern Nine TV วันศุกร์ 20.40 น. กรรมลิขิต สถานีโทรทัศน์ช่อง 5 วันอังคาร 21.20 น. ฉลาดล้ำโลก Modern Nine TV วันอาทิตย์ 15.00 น. นาที่ถูกเงิน สถานีโทรทัศน์ช่อง 5 วันพุธ 21.20 น.
วาไรตี้โชว์/ทอล์กโชว์	<ol style="list-style-type: none"> สตอร์เบอร์รี่สแคว์ ไทยทีวีสีช่อง 3 วันอาทิตย์ 09.15 น. คุณพระช่วย Modern Nine TV วันอังคาร 20.40 น. ตลาดสดสนามเป้า สถานีโทรทัศน์ช่อง 5 วันอาทิตย์ 20.20 น. ตีสิบ ไทยทีวีสีช่อง 3 วันอังคาร 22.30 น.
ภาพยนตร์จีน และ ภาพยนตร์เกาหลี	<ol style="list-style-type: none"> เปาบุ้นจิ้น ไทยทีวีสีช่อง 3 วันจันทร์-วันศุกร์ 18.00 น. คุณชายไฮโซ กับ คุณหนูโอท็อป สถานีโทรทัศน์ช่อง 7 วันเสาร์-วันอาทิตย์ 09.15 น.

จากผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัยด้วยเหตุผลดังกล่าวเป็นการสนับสนุนว่าโปรแกรมส่งเสริมความรู้เรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์ ที่มีต่อความรู้และความสามารถในการบริโภคสื่อโทรทัศน์ ตามหลักแนวทางการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดขึ้นครั้งนี้บรรลุตามเป้าหมายของโปรแกรมที่กำหนดไว้ สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมความรู้และความสามารถในการบริโภคสื่อโทรทัศน์ในชีวิตประจำวันให้กับนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมได้ในระดับหนึ่ง

ข้อเสนอแนะในการนำโปรแกรมส่งเสริมความรู้เรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์ ตามหลักแนวทางการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมไปใช้

จากการสร้างโปรแกรมส่งเสริมความรู้เรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์ ที่มีต่อความรู้และความสามารถในการบริโภคสื่อโทรทัศน์ ตามหลักแนวทางการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และนำไปทดลองใช้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า

1. ควรนำโปรแกรมส่งเสริมความรู้เรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์ ที่มีต่อความรู้และความสามารถในการบริโภคสื่อโทรทัศน์ ตามหลักแนวทางการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปประยุกต์ใช้ในเวลาเรียนปกติ ซึ่งอาจจะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาแนะแนวก็ได้ หากมีการนำโปรแกรมนี้ไปประยุกต์ใช้กับเวลาเรียนปกติ ก็จะทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจรายการโทรทัศน์ที่ดูมากขึ้น ไม่หลงไหลมัวเมาไปกับสิ่งที่ได้ดู

2. ครูผู้สอนจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นโดยอิสระ ไม่มีการกำหนดกรอบของความคิดเห็น และรายการโทรทัศน์ที่จะนำมาสอนโดยเป็นรายการที่ผู้เข้าร่วมโปรแกรมสนใจอย่างแท้จริง เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงพฤติกรรมการบริโภคสื่อโทรทัศน์ของตนเองได้ง่ายขึ้น และเกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้

3. จะต้องมีการบันทึกการบริโภคสื่อโทรทัศน์ของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ และให้ผู้เรียนสรุปรายการโทรทัศน์ที่ตนเองดูเป็นประจำทุกสัปดาห์ เพื่อให้ผู้เรียนได้ทราบว่าตนเองใช้เวลาในแต่ละสัปดาห์หมดไปกับการดูโทรทัศน์มากน้อยเพียงใด รายการโทรทัศน์ที่ดูนั้นมีเนื้อหาของรายการเหมาะสมกับวัยของตนเองหรือไม่ และเพื่อตรวจสอบว่าตนเองเกิดอาการเสพติดโทรทัศน์มากน้อยเพียงใด

4. ควรเพิ่มแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของโทรทัศน์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและครอบครัว โดยให้นักเรียนได้อธิบายเกี่ยวกับอิทธิพลของโทรทัศน์ที่นักเรียนคิดว่าส่งผลกระทบต่อนักเรียนและครอบครัวมีอะไรบ้าง เช่น นักเรียนเคยส่ง SMS เข้าไปร่วมรายการอะไรบ้าง และเสียเงินเท่าไร นักเรียนเคยซื้อสินค้าที่เกี่ยวข้องกับรายการโทรทัศน์ที่ชอบหรือไม่ หรือนักเรียนและ

สมาชิกในครอบครัวมีความรู้สึกอย่างไรเมื่อดูละครฉากที่นางเอกกำลังถูกตัวร้ายรังแก เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนได้ตรวจสอบพฤติกรรมการบริโภคสื่อโทรทัศน์ของตนเองและสมาชิกในครอบครัว ซึ่งจะทำให้นักเรียนและครอบครัวเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของโปรแกรมนี้มากขึ้น

5. สำหรับเนื้อหาเรื่องเรตติ้งรายการโทรทัศน์ในประเทศไทยที่มีทั้งเรตติ้งเชิงปริมาณ และเรตติ้งเชิงคุณภาพนั้น จะมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันโดยเรตติ้งเชิงปริมาณ หรือความนิยมของผู้ชมที่มีต่อรายการโทรทัศน์ จะสำรวจความนิยมของผู้ชมรายการต่างๆ ทุกช่วง ทุกเวลา ทุกวัน วัตถุประสงค์เพื่อให้ทางสถานีได้นำมาวิจัยรายการของตนเอง ให้ตรงกับความต้องการของผู้ชม และเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้สนับสนุนรายการในการตัดสินใจเลือกซื้อเวลาที่จะลงโฆษณาสินค้าของแต่ละสถานี การวัดความนิยมของรายการโทรทัศน์รายการหนึ่ง หรือสถานีโทรทัศน์แห่งหนึ่ง และใช้ในการกำหนดราคาค่าโฆษณา หรือราคาการเช่าช่วงเวลาออกอากาศของแต่ละสถานีโทรทัศน์ ส่วนเรตติ้งเชิงคุณภาพ หรือการจัดระดับความเหมาะสมของสื่อโทรทัศน์ จะมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการจัดพื้นที่ของการนำเสนอ จัดประเภทรายการ จำแนกเนื้อหาตามช่วงอายุ กำหนดเวลาในการนำเสนอ การจัดทำกฎหมาย และนโยบายรองรับเพื่อคุ้มครองเด็ก จากข้อความดังกล่าวจะเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์ของเรตติ้งทั้ง 2 ประเภท ต่างแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ดังนั้นผู้สอนจะต้องให้นักเรียนวิเคราะห์ความแตกต่างของเรตติ้งทั้ง 2 ประเภท นักเรียนได้วิเคราะห์รายการโทรทัศน์ที่ตนเองรับชมว่ามีเรตติ้งทั้ง 2 ประเภทอยู่ในลักษณะใด และรายการโทรทัศน์ที่มีเรตติ้งเชิงคุณภาพเหมาะสมกับนักเรียนนั้นมีเรตติ้งเชิงปริมาณเป็นอย่างไร เพื่อให้นักเรียนได้นำความรู้เหล่านี้มาใช้ในการตัดสินใจในการรับชมรายการโทรทัศน์ของแต่ละสถานีโทรทัศน์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากการวิจัยโปรแกรมในครั้งนี้เป็นจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนเท่านั้น หากต้องการแก้ไขปัญหาเรื่องการลอกเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจากโทรทัศน์ ควรจะต้องมีการดำเนินการให้ความรู้อย่างครอบคลุมทั่วถึงไม่ว่าจะเป็น บ้าน โรงเรียน และชุมชน
2. ในการนำโปรแกรมนี้ไปใช้ในสอนเด็กนักเรียนระดับชั้นอื่นๆ จะต้องมีการปรับเนื้อหาที่จะนำไปสอนให้เหมาะสมกับอายุของผู้เรียนด้วย
3. ควรมีการนำการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมไปประยุกต์ใช้กับวิชาอื่นๆ เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่า แนวคิดนี้จะเน้นการลงมือปฏิบัติของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสนใจและสนุกสนาน เกิดความตระหนักในปัญหาที่เกิดขึ้น และร่วมกันแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น เกิดความภูมิใจร่วมกันและเห็นคุณค่าซึ่งกันและกันอย่างแท้จริง และยังสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูและนักเรียนเพราะทั้งครูและนักเรียนต่างก็ได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน

4. ควรนำโปรแกรมส่งเสริมความรู้เรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์ ที่มีต่อความรู้และความสามารถในการบริโภคสื่อโทรทัศน์ ตามหลักแนวทางการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ไปทดลองใช้กับเด็กนักเรียนทั่วทุกภาคของประเทศไทย จากนั้นนำผลการวิจัยที่ได้เสนอหน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องมีอำนาจตัดสินใจในเรื่องสื่อโทรทัศน์เพื่อเป็นการสะท้อนความคิดเห็นของเด็กๆ ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน ที่มีต่อลักษณะ รูปแบบ หรือเนื้อหาของรายการโทรทัศน์ที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของปัญหานี้ และหาแนวทางที่จะแก้ไขในระยะยาว เพื่ออนาคตของเยาวชนไทย

5. สามารถนำโปรแกรมส่งเสริมความรู้เรื่องการบริโภคสื่อโทรทัศน์ ที่สร้างตามหลักแนวทางการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ไปประยุกต์ใช้กับการสอนวิเคราะห์สื่อประเภทอื่นๆ ได้เช่น สื่อวิทยุ สื่อหนังสือพิมพ์ โฆษณา เป็นต้น โดยปรับปรุงเนื้อหาให้มีความเหมาะสมกับประเภทของเรื่องที่สอน